

Chambre des représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1998 - 1999 (*)

30 NOVEMBRE 1998

REVISION DE LA CONSTITUTION

Révision de l'article 150 de la Constitution

(PROPOSITION DE M. RENAAT LANDUYT)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

En Belgique, la loi du 30 juillet 1981 punit les actes inspirés par le racisme ou la xénophobie¹.

L'application de cette loi pose toutefois de sérieux problèmes lorsque des actes racistes ou xénophobes sont commis par le biais de la presse (journaux, périodiques, pamphlets, tracts électoraux, affiches, etc.), étant donné que ces actes constituent alors un délit de presse qui, conformément à l'article 150 de la Constitution, ne peut être poursuivi que devant la cour d'assises.² On constate, dans la pratique, que les parquets ne manifestent pratiquement aucun intérêt et ne font guère preuve de bonne volonté ni de vigilance

Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1998 - 1999 (*)

30 NOVEMBER 1998

HERZIENING VAN DE GRONDWET

Herziening van artikel 150 van de Grondwet

(VOORSTEL VAN DE HEER RENAAT LANDUYT)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

In België zijn racistische en door xenofobie ingegeven daden strafbaar gesteld bij de wet van 30 juli 1981¹.

De praktische toepassing van deze wet is echter hoogst problematisch, indien racistische of xenofobe daden gesteld worden via de drukpers (krant, tijdschrift, pamflet, verkiezingsfolder, affiche enz.), omdat ze dan een drukpersmisdrijf uitmaken en krachtens artikel 150 van de Grondwet enkel voor het hof van assisen kunnen worden vervolgd². In de praktijk blijkt dat de interesse, bereidheid of alertheid van de parketten om drukpersmisdrijven te vervolgen, vrijwel onbestaande is. Er is slechts één geval bekend

¹ Loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie.

² Voir, à ce propos, VOORHOOF, D., «Racismebestrijding en vrijheid van meningsuiting in België: wetgeving en jurisprudentie», in SCHUIJT, G.A.I. et VOORHOOF, D., *Vrijheid van meningsuiting. Racisme en Revisionisme*, Gand, Academia Press, 1995, 170 e.s.

¹ Wet van 30 juli 1981 tot bestrafing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden.

² Zie hierover uitgebreid VOORHOOF, D., «Racismebestrijding en vrijheid van meningsuiting in België : wetgeving en jurisprudentie», in SCHUIJT, G.A.I. en VOORHOOF, D., *Vrijheid van meningsuiting, racisme en revisionisme*, Gent, Academia Press, 1995, 170 e.v.

(*) Cinquième session de la 49ème législature

(*) Vijfde zitting van de 49ste zittingsperiode

lorsqu'il s'agit de poursuivre des délits de presse. On ne connaît à ce jour qu'un seul cas de poursuites intentées du chef d'un délit de presse à connotation raciste³. Les ministres de la Justice qui se sont succédé depuis 1981 n'ont, eux non plus, fait montre d'aucun intérêt ni d'aucune initiative pour faire usage de leur droit d'injonction positive. Certains posent en outre ouvertement la question de savoir s'il est vraiment souhaitable de poursuivre les délits de presse à caractère raciste devant la cour d'assises, étant donné qu'une telle procédure a pour effet d'attirer encore plus l'attention sur les opinions racistes incriminées et de leur donner ainsi un retentissement encore plus grand.

Une certaine jurisprudence étend la notion de délit de presse à la propagation d'opinions punissables par le canal des médias audiovisuels.

Il s'ensuit qu'en Belgique, des propos racistes véhiculés par la presse, et en fait par les médias en général, jouissent *de facto* d'une immunité pénale.

Cette immunité de fait implique que des organisations et des partis politiques racistes peuvent diffuser des écrits, des tracts, des affiches, de la propagande électorale, etc. à caractère raciste et xénophobe sans courir le risque de subir une condamnation pénale.

Differentes études ont montré que, contrairement à certains de ses voisins (Pays-Bas, Allemagne, France), la Belgique ne dispose pas de l'arsenal législatif nécessaire pour lutter efficacement contre les organisations racistes et d'extrême droite. Dans d'autres pays, la législation oblige de tels partis à s'adapter, et donc à adopter un profil moins radical, faute de quoi ils risquent une condamnation⁴.

C'est ainsi que la législation néerlandaise a permis très récemment à un tribunal de déclarer illégal et de dissoudre le parti raciste «*Nationale Volkspartij/CP'86*», précisément parce qu'en exhortant et en incitant au racisme ou en encourageant les discriminations à l'égard d'allochtones, ce parti contrevainait à l'ordre public⁵.

van een vervolging van een racistisch drukpersmisdrijf³. De ministers van Justitie hebben sinds 1981 evenmin interesse of initiatief getoond om gebruik te maken van hun positief injunctierecht. Bovendien wordt openlijk de vraag gesteld of een vervolging van racistische drukpersmisdrijven voor een hof van assisen wel wenselijk is, aangezien een dergelijke procedure voor nog meer aandacht voor de racistische uitingen zorgt en de dader een extra klankbord schenkt.

Volgens bepaalde rechtspraak vormt ook de verspreiding van strafbare meningsuitingen via de audiovisuele media een drukpersmisdrijf.

Dit leidt tot de situatie dat racistische handelingen die gesteld worden via de drukpers, en eigenlijk via de massamedia in het algemeen, in België *de facto* strafrechtelijke immuniteit genieten. Deze feitelijke immuniteit leidt er toe dat racistische organisaties en politieke partijen racistische en xenofobe geschriften, folders, affiches, verkiezingspropaganda enz. kunnen verspreiden zonder het gevaar te lopen hiervoor strafrechtelijk veroordeeld te worden.

Uit diverse studies is gebleken dat België, in tegenstelling tot ons omringende landen (Nederland, Duitsland, Frankrijk), niet over de nodige wetgeving beschikt om racistische en extreemrechtse organisaties efficiënt te bestrijden. In andere landen zorgt de wetgeving ervoor dat dergelijke partijen zich moeten aanpassen, waardoor ze zich minder radicaal moeten profileren, of het gevaar lopen veroordeeld te worden⁴.

De Nederlandse wetgeving heeft het bijvoorbeeld zeer onlangs mogelijk gemaakt dat een rechtbank de racistische «*Nationale Volkspartij/CP'86*» verboden verklaard en ontbonden heeft, precies omdat deze partij opriep en aanzette tot racisme, dan wel discriminatie van allochtonen bevorderde, en bijgevolg in strijd was met de openbare orde⁵.

³ Cour d'assises du Hainaut (Mons), 23 juin 1994.

⁴ VAN DONSELAAR, J., *Extreem rechts en represie in België, Duitsland en Nederland*, 1995, 8-13. Voir également BOLSIUS, E.J., *Racistische partijen met recht verbieden*, Utrecht, wetenschapswinkel, rechten Utrecht, 1994, 81 p.; VELAERS, J., *Recente ontwikkelingen inzake de beteugeling van racisme en revisionisme in Duitsland en Frankrijk*, in «*Vrijheid van meningsuiting, racisme en revisionisme*», o.c., 81-99.

⁵ Tribunal d'arrondissement d'Amsterdam, 18 novembre 1998.

³ Hof van Assisen Henegouwen (Bergen), 23 juni 1994.

⁴ VAN DONSELAAR, J., *Extreem rechts en represie in België, Duitsland en Nederland*, 1995, 8-13. Zie ook BOLSIUS, E.J., "Racistische partijen met recht verbieden", Utrecht, Wetenschapswinkel rechten Utrecht, 1994, 81 blz.; VELAERS, J., "Recente ontwikkelingen inzake de beteugeling van racisme en revisionisme in Duitsland en Frankrijk", in *Vrijheid van meningsuiting, Racisme en revisionisme*, o.c., 81-99.

⁵ Arrondissementsrechtbank Amsterdam, 18 november 1998.

La présente proposition pourrait constituer un premier pas dans la voie de la résorption du retard que la Belgique accuse par rapport à ses voisins, sur le plan législatif, dans le domaine de la lutte contre le racisme et l'extrémisme.

PROPOSITION

Article unique

L'article 150 de la Constitution est complété comme suit :

«, sauf pour les délits de presse inspirés par le racisme ou la xénophobie.»

26 novembre 1998.

Dit voorstel kan een eerste stap zijn om de achterstand van de Belgische wetgeving ten opzichte van onze buurlanden inzake het bestrijden van racisme en extremisme te verkleinen.

R. LANDUYT

VOORSTEL

Enig artikel

Artikel 150 van de Grondwet wordt aangevuld als volgt :

«, behoudens voor door racisme of xenofobie ingegeven drukpersmisdrijven».

26 november 1998

R. LANDUYT